

Fjölbreytt úrræði fyrir unga vímuefnaneytendur á Fjóni

■ VÍMUEFNAVANDAMÁL ERU víðast hvar fyrir hendi en sennilega er neyslumynstrið hér á landi líkast því sem gerist í nágrannalöndunum. Forvarnafulltrúar á Fjóni í Danmörku tala um að „stafræna kynslóðin“, 14-25 ára, noti vímuefni til að kveikja og slökkva á sjálfri sér, rétt eins og tölvunum sem hún notar. Hún kveikir á sér með örvandi lyfjum á borð við helsælu og kókaín en slævandi efni af ýmsum styrkleika eru slökkvitakinn, hvort sem er hass eða heróín.

Á Fjóni er starfandi miðstöð sem ungt fólk í vímuefnaneyslu getur leitað til. Um 170 ungmenni leita þangað á ári hverju, þar af um 80 af hundræði að eigin frumkvæði. Starfsmenn eru 19 talsins, bæði lækningar, sálfræðingar, kennslufræðingar og félagsráðgjafar. Unglingarnir geta komið í eitt viðtal án þess að gefa upp nafn eða sýna persónuskilríki. Miðstöðinni er ætlað að laða að unglunga, þeir geta þvegið af sér þar, fengið kaffisopa og kökur ef þeir vilja og smokkar liggja frammi. Oft leiðir þessi fyrsta nálgun unglingsins til þess að hann ákveður að halda áfram samstarfi við miðstöðina og fara í meðferð. Eiginleg meðferð er ákveðin í samvinnu við heimilislækni viðkomandi og samráði við félagsmálafyrirvöld sveitarfélagsins.

Sveitarstjórnirnar standa straum af helmingi kostnaðar við viðtalsmeðferðina ef um ungmenni innan 18 ára aldurs er að ræða. Ef ákveðið er að fara út í meðferð eru félagslegar aðstæður unglingsins kannadur, hann fer í lækniaskoðun og að því búnu er gerð meðferðaráætlun fyrir hvern einstakling fyrir sig. Tilgangur miðstöðvarinnar er ekki síst sá að nálgast unglunga sem ella gerðu lítið eða ekkert í sínum málum og geta hagnýtt sér göngudeildarþjónustu.

Opið bréf til formanns Læknafélags Íslands „Alltaf ljótt að stela“

Formaður góður.

Í Morgunblaðinu þann 13. september birtist pistill með ofangreindum titli. Hann gefur tilefni til að spyrja hvernig stjórn Læknafélags Íslands ætli að bregðast við því, sem þar er fjallað um, sölur lækna sem vinna á ríkisreknum spítölum á niðurstöðum rannsókna, sem þeir gera þar, til einkafyrirtækja. Þessar sölur hafa um nokkurt skeið verið á almannavitorði, þó að ekki hafi verið talað hátt um þær.

Sölurnar urðu í raun opinberar þegar deCode genetics sótti um skráningu á NASDAQ á fyrri hluta þessa árs. Með þeirri umsókn, sem var blásin út í fjölmiðlum, fylgja samningar við nokkra lækna um rannsóknir á tilteknum sjúkdómum og er tiltekið í þeim að lækarnir fái greiðslur, sem trúnaðar er óskað um.

Í samningunum segir meðal annars: „*IE will pay to the Collaborating Physicians jointly [CONFIDENTIAL TREATMENT REQUESTED] on signature of this Agreement, and thereafter an annual amount of [CONFIDENTIAL TREATMENT REQUESTED] during the course of the Research Project, the total amount never to exceed [CONFIDENTIAL TREATMENT REQUESTED].*“ Þessir sömu lækningar skuldbinda sig til að hefja ekki rannsóknir með öðrum á arfgengi þeirra sjúkdóma sem um ræðir meðan á samvinnunni við ÍE stendur og í fimm ár eftir að henni lýkur, hafi eitthvað fundist: „*The Collaborating Physicians covenant not to work, jointly or separately, with others on research into the heredity of ..... during the course of the Research Project. The individual Collaborating Physicians covenant not to enter into collaboration with other parties on the part of the Research Project which led to a discovery for five years following the conclusion of the Research Project pursuant to this Agreement. However, if the Research Project does not lead to a discovery, individual Collaborating Physicians are entitled to take up collaboration with other parties regarding research into the heredity of ..... following the conclusion of the*

Research Project.“

Ástæða er til að spyrja hvers vegna voru þessar sölur og takmarkanir á rannsóknarfrelsi lækna ekki sérstaklega á dagskrá aðalfundar Læknafélags Íslands í lok ágústs? Það hefði verið mun hreinlegra og betra að lækningar hefðu rætt þetta í sínum hópi, og félagið tekið afstöðu til málsins, áður en þeir væru neyddir til þess með blaðaskrifum eins og tilvitnuðum Morgunblaðspistli sem lýkur með eftirfarandi orðum: „Hér er ekki verið að tefla um smáaura heldur milljónir og hugsanlega tugmilljónir króna í greiðslum sem oftast munu vera hlutafé í einkafyrirtækjunum sem fá að hagnýta sér niðurstöður rannsókna. Og væri ekki ráð að lækningar gerðu grein fyrir þessum tengslum sínum við fyrirtækin opinberlega eins og einn þeirra mun hafa gert á fundi Læknafélags Íslands fyrir skömmu.“

Hvernig ætlar Læknafélag Íslands að bregðast við?

Með kollegial kveðju,
17. september 2000
TÓMAS HELGASON